

LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av gamla smedjan på Hultmanstorp, Östmark, Torsby kommun

Linderson, Hans

2019

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Linderson, H. (2019). *Dendrokronologisk analys av gamla smedjan på Hultmanstorp, Östmark, Torsby kommun*. (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2019:48). Lund University.

Total number of authors:

1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

17 Maj 2019

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2019:48
Hans Linderson
DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV GAMLA SMEDJAN PÅ
HULTMANSTORP, ÖSTMARK, TORSBY KOMMUN

Uppdragsgivare: Rickard Zamuhl, Solvägen 6122 32 Enskede

Område: c20km NV Torsby **Prov nr:** 73312-73321 **Antal Borrprov: 10**

Dendrokronologiskt objekt: väggvirke (norr?) sågat i husknuten mot NW?.

Resultat:

Dendro nr:	Väggvirke N=norr stockvarv =provNr uppifrån	Träd- slag	Antal år; (2 radier om ej annat anges)	Splint (Sp) Bark (B) Vankant (W)	Datering av yttersta års- ring i provet	Beräknat Fällningsår S=sommar V=vinterhalv-året	Kommentarer En mer vågad datering eller precisering av fällningsåret
73321	1, N	Tall	57;4	Sp 43, W	Ej datering	-	
73312	2, N	Tall	21	Sp 18, W	Ej datering	-	
73313	3, N	Gran	86	W	(1777)	-	(V 1777/78)
73314	4, N	Gran	41	W	(1777)	-	(V 1777/78)
73315	5, N	Tall	31	Sp 25, W	Ej datering	-	
73316	6, N	Gran	42	W	(1777)	-	(V 1777/78)
73317	7, N	Gran	55	W	Ej datering	-	
73318	8, N	Gran	39	W	Ej datering	-	
73319	9; N	Tall	64	W	Ej datering	-	
73320	10; N	Gran	107	W	((1901))	-	((V 1901/02))

Resultatuppgifter inom parentes är inte helt säkra uppgifter

Kommentarer till ovanstående resultattabell

I skrivande stund inväntar vi kompletterande prover, varför inga slutresultat diskuteras här. Provtagningsmässigt bör man eftersträva så många årsringar som möjligt. Om utfallet blir spritt och därmed otydlig provtagningsstruktur var noga med dokumentationen, vägg, stockvarv (fortsätt gärna på samma sätt, ”uppifrån”). Trots inget nytt avtal så gäller det gamla priset (dvs halva) per sågprov på 300 kronor. Orsaken till detta är just svårigheterna med att datera gran som synes ovan.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare, Lunds Universitet

Beskrivning av tabellen ovan

”Dendroidentitetsnummer”, är en unik identitet för varje prov hanterade på laboratoriet.

”Antal år”, årsringar som är analyserade i vissa fall har det inte varit möjligt att mäta årsringsbredden, då har årsringarna räknats, vilket har markerats med ”+n”.

I samma kolumn förekommer någon gång noteringen ”ew” eller ”lw” dessa termer härrör från engelskans early wood (vårved) och late wood (sommarved) och beskriver graden av den yngsta/sista årsringens utveckling. Detta indikerar att virket är avverkat på sommaren.

”splint, vankant, bark” indikerar hur många årsringar som saknas i provet. Förutsatt att provet går att datera och man har vankant eller bark i provet så får man en årsexakt datering (extrema undantag finns). ”nära vankant” uppges när det finns indikationer om detta, till exempel i fältanteckningar eller om en sågskiva följer en naturlig kurvatur i rundvirket. Om vankant (den rundade avslutningen av virket där barken har försvunnit) saknas och splinten syns kan man beräkna fällningsåret med hjälp av splintstatistiken för olika trädslag och förhållanden. Vanligtvis används 17 ± 7 år på ek och en mer varierad bild på tall med en maximal variation på ± 20 år. Saknas splinten (”ej sp”) anges en så kallad ”efterdatering” (*terminus post quem*). Virket får då en äldsta möjliga datering. Teoretiskt kan virket vara hur ungt som helst men mer troligt handlar det om upptill några tiotal år senare avverkning än angivna efterdatering. Detta diskuteras vanligtvis i rapporten. Anges $sp=0$ menas splinten observeras utanför ytterst/yngsta årsring men årsringen är inte inmätt eftersom den inte är komplett.

”Datering av yttersta årsring i provet”, är alltid årsexakt vid en datering. Om provet inte kan korsdateras med en daterad dendrokronologisk serie anges ”ej datering”. Detta uppträder oftast vid ett litet årsringsantal (unga/snabbvuxna/kraftigt nedbrutna träd), udda trädslag (i Sverige är ek och tall bäst), för få prover från den undersökta konstruktionen, störd tillväxt etc.

”Beräknat fällningsår” här görs en beräkning utifrån dateringen av den yttersta årsringen i provet och hur många årsringar som beräknas saknas i provet. Felmarginalen som anges täcker mer än 95 procent av proverna. Finns barken eller vankanten kvar på provet ges dateringen påföljande vinterhalvår om inga andra noteringar har gjorts. Vinterhalvåret avser trädets viloperiod så att ingen årsringsbildning sker i stamvirket, viloperioden påbörjas normalt i augusti och pågår till maj söder om Norrlandsgränsen (ungefär Dalälven). Stamvirkets viloperiod blir succesivt längre mot fjällens trädgräns.

Kolumnen längst till höger uttrycker ett smalare dateringsspann för avverkningstiden. Denna uppgift har lägre säkerhet än det ”beräknade fällningsåret” men är en bedömning för det mest sannolika.

Faktura framställs senare av Lunds Universitet.

Mätresultaten kommer att bevaras på laboratoriet och utnyttjas i universitetets forskning.

Proverna kommer att ingå i RAÄ´s arkiv och förvaltas av laboratoriet

Med hälsning och önskan om fortsatt samarbete

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare

Lunds Universitet

Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund

E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se

Tel: 046-2227891